Parlament Europejski
2024-2029

TEKSTY PRZYJĘTE

P10_TA(2026)0066

Prawa autorskie a generatywna sztuczna inteligencja – możliwości i wyzwania

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 10 marca 2026 r. w sprawie praw autorskich a generatywnej sztucznej inteligencji – możliwości i wyzwania (2025/2058(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 4, 16, 26, 114, 118 i 179,

– uwzględniając art. 17 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej ,,Kartą),

– uwzględniając art. 27 Powszechnej deklaracji praw człowieka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 10 grudnia 1948 r. (rezolucja 217 A), który potwierdza prawo do swobodnego uczestniczenia w życiu kulturalnym społeczeństwa, prawo do korzystania ze sztuki, do uczestniczenia w postępie nauki i korzystania z jego dobrodziejstw oraz prawo do ochrony moralnych i materialnych korzyści wynikających z jakiejkolwiek działalności naukowej, literackiej lub artystycznej,

– uwzględniając Konwencję berneńską o ochronie dzieł literackich i artystycznych zmienioną w dniu 28 września 1979 r. oraz Konwencję rzymską o ochronie wykonawców, producentów fonogramów oraz organizacji nadawczych z dnia 26 października 1961 r.,

– uwzględniając Porozumienie w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (TRIPS) z dnia 15 kwietnia 1994 r.,

– uwzględniając dyrektywę 96/9/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 1996 r. w sprawie ochrony prawnej baz danych[1] (dyrektywa w sprawie baz danych),

[1] Dz.U. L 77 z 27.3.1996, s. 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1996/9/oj.

– uwzględniając dyrektywę 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym[2] (dyrektywa InfoSoc),

– uwzględniając dyrektywę 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. dotyczącą praw własności intelektualnej[3],

– uwzględniając art. 1 protokołu dodatkowego nr 1 do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (ETS nr 009), która gwarantuje prawo do pokojowego korzystania z mienia i została zinterpretowana przez Europejski Trybunał Praw Człowieka jako obejmująca prawa własności intelektualnej, w tym w sprawie Anheuser-Busch Inc. przeciwko Portugalii (11 stycznia 2007 r.),

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/24/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych[4],

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)[5],

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/943 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie ochrony niejawnego know-how i niejawnych informacji handlowych (tajemnic przedsiębiorstwa) przed ich bezprawnym pozyskiwaniem, wykorzystywaniem i ujawnianiem[6],

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1807 z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie ram swobodnego przepływu danych nieosobowych w Unii Europejskiej[7],

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 z dnia17 kwietnia 2019 r. w sprawie prawa autorskiego i

---

2 Dz.U. L 167 z 22.6.2001, s. 10., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/29/oj.

3 Dz.U. L 157 z 30.4.2004, s. 45., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/48/oj.

4 Dz.U. L 111 z 5.5.2009, s. 16., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/24/oj.

5 Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.

6 Dz.U. L 157 z 15.6.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/943/oj.

7 Dz.U. L 303 z 28.11.2018, s. 59, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1807/oj.

praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE[8] (dyrektywa CDSM),

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1024 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego[9],

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1150 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie propagowania sprawiedliwości i przejrzystości dla użytkowników biznesowych korzystających z usług pośrednictwa internetowego[10],

– uwzględniając Białą księgę Komisji Europejskiej z dnia 19 lutego 2020 r. pt. „Sztuczna inteligencja – Europejskie podejście do doskonałości i zaufania” (COM(2020)0065),

– uwzględniając Traktat Światowej Organizacji Własności Intelektualnej o prawie autorskim oraz zmieniony projekt stanowiska w sprawie polityki w dziedzinie własności intelektualnej i sztucznej inteligencji (WIPO/IP/AI/2/GE/20/1 REV) z dnia 29 maja 2020 r.,

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 20 października 2020 r. w sprawie praw własności intelektualnej w dziedzinie rozwoju technologii sztucznej inteligencji[11],

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/868 z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie europejskiego zarządzania danymi i zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1724 (akt w sprawie zarządzania danymi)[12],

– uwzględniając wspólną Europejską deklarację praw i zasad cyfrowych w cyfrowej dekadzie z dnia 23 stycznia 2023 r. ogłoszoną przez Parlament Europejski, Radę i Komisję[13],

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2854 z dnia 13 grudnia 2023 r. w sprawie zharmonizowanych przepisów dotyczących sprawiedliwego dostępu do danych i ich wykorzystywania oraz w sprawie zmiany rozporządzenia (UE)

---

8 Dz.U. L 130 z 17.5.2019, s. 92, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/790/oj.
9 Dz.U. L 172 z 26.6.2019, s. 56, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1024/oj.
10 Dz.U. L 186 z 11.7.2019, s. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1150/oj.
11 Dz.U. C 404 z 6.10.2021, s. 129.
12 Dz.U. L 152 z 3.6.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/868/oj.
13 Dz.U. C 23 z 23.1.2023, s. 1.

2017/2394 i dyrektywy (UE) 2020/1828 (akt w sprawie danych)[14],

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji oraz zmiany rozporządzeń (WE) nr 300/2008, (UE) nr 167/2013, (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1139 i (UE) 2019/2144 oraz dyrektyw 2014/90/UE, (UE) 2016/797 i (UE) 2020/1828 (akt w sprawie sztucznej inteligencji)[15],

– uwzględniając sprawozdanie Maria Draghiego z 9 września 2024 r. zatytułowane „The future of European competitiveness” [Przyszłość europejskiej konkurencyjności],

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 29 stycznia 2025 r. pt. „Kompas konkurencyjności dla UE” (COM(2025)0030),

– uwzględniając badanie Urzędu Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej z dnia 12 maja 2025 r. pt. „The development of Generative Artificial Intelligence from a Copyright Perspective” [Rozwój generatywnej sztucznej inteligencji z perspektywy prawa autorskiego],

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 16 czerwca 2025 r. zatytułowany „Stan cyfrowej dekady w 2025 r.: dalsza budowa suwerenności i cyfrowej przyszłości UE” (COM(2025)0290),

– uwzględniając kodeks postępowania w zakresie AI ogólnego przeznaczenia, a w szczególności jego rozdział dotyczący prawa autorskiego, opublikowany przez Komisję 10 lipca 2025 r. i obowiązujący od 2 sierpnia 2025 r.,

– uwzględniając notę wyjaśniającą i wzór jawnego streszczenia treści użytych w trenowaniu AI ogólnego przeznaczenia opublikowane przez Komisję 24 lipca 2025 r. i obowiązujące od 2 sierpnia 2025 r.,

– uwzględniając badanie pt. „Generative AI and Copyright – Training, Creation, Regulation” [Generatywna sztuczna inteligencja i prawo autorskie – szkolenie, tworzenie, regulacja] zlecone przez Departament Tematyczny ds. Sprawiedliwości, Wolności Obywatelskich i Spraw Instytucjonalnych Parlamentu Europejskiego na wniosek Komisji Prawnej[16],

---

14 Dz.U. L, 2023/2854, 22.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj.

15 Dz.U. L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.

16 Lucchi, N. (2025), „Generative AI and copyright: Training, Creation, Regulation”, nr ref. PE 774.095, Parlament Europejski.

– uwzględniając art. 55 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Prawnej (A10-0019/2026),

A. mając na uwadze, że prawo własności, w tym własności intelektualnej, jest zapisane jako prawo podstawowe w art. 17 Karty i zostało jasno określone w orzecznictwie; mając na uwadze, że należy zagwarantować poszanowanie tego prawa na wszystkich etapach transformacji cyfrowej i rozwoju generatywnej sztucznej inteligencji (GenAI);

B. mając na uwadze, że UE stoi w obliczu strategicznego wyzwania, jakim jest pozostawanie w tyle wobec międzynarodowych zmian w dziedzinie sztucznej inteligencji (AI); mając na uwadze, że na szczycie działania w sprawie AI, który odbył się w lutym 2025 r. w Paryżu, Komisja zapowiedziała Plan działania na rzecz kontynentu sztucznej inteligencji, mający na celu uczynieniu Europy światowym liderem w dziedzinie AI; mając na uwadze, że w związku z tym niezbędne jest wspieranie, a nie utrudnianie rozwoju technologii i usług generatywnej AI w interesie publicznym w UE, aby chronić suwerenność technologiczną, konkurencyjność, wielojęzyczną kulturę i zdolność Europy do innowacji, a jednocześnie dochować wierności jej wartościom i zadbać o to, by rozwój technologiczny wspierał zrównoważony wzrost gospodarczy, konkurencyjność i innowacje, ułatwiając jednocześnie szeroki dostęp do technologii AI w całej UE; mając na uwadze, że utrzymanie konkurencyjności w dążeniu do poprawy generatywnej AI wymaga również dostępu do wysokiej jakości treści, co uwypukla znaczenie godziwie wynagradzanego sektora kreatywnego jako źródła wysokiej jakości danych do trenowania AI;

C. mając na uwadze, że sektor kreatywny i sektor kultury odgrywają kluczową rolę w ochronie europejskich wartości i różnorodności kulturowej, stanowiąc około 4% wartości dodanej UE i tworząc 6,9% produktu krajowego brutto UE; mając na uwadze, że sektor ten zatrudnia około 8 mln osób, stanowiąc podstawę różnorodności kulturowej, spójności społecznej, wartości i dialogu demokratycznego w Europie;

D. mając na uwadze, że w deklaracji praw i zasad cyfrowych w cyfrowej dekadzie ustanowiono cel polegający na zapewnieniu sprawiedliwego, bezpiecznego i chronionego środowiska cyfrowego, w którym każdy, w tym małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP), powinien mieć możliwość konkurowania w sposób uczciwy i innowacyjny; mając na uwadze, że wiąże się to ze środkami promującymi identyfikowalność, bezpieczeństwo oraz zgodność produktów i usług oferowanych na jednolitym rynku cyfrowym; mając na uwadze, że sygnatariusze deklaracji zobowiązują się do propagowania ukierunkowanych na człowieka, wiarygodnych i etycznych systemów AI, wykorzystywanych w sposób przejrzysty i

zgodny z wartościami UE; mając na uwadze, że w deklaracji tej podkreślono, iż transformacja cyfrowa powinna sprzyjać sprawiedliwemu i integracyjnemu społeczeństwu, sprawiedliwej i inkluzywnej gospodarce oraz propagowaniu różnorodności kulturowej i językowej, a także otwartym technologiom i normom jako sposobom na dalsze wzmocnienie zaufania do technologii oraz wspieranie zdolności konsumentów do dokonywania autonomicznych i świadomych wyborów;

E. mając na uwadze, że wydaje się, iż cele cyfrowej dekady UE nie zostaną osiągnięte bez transformacji w krajobrazie inwestycyjnym;

F. mając na uwadze, że Kompas konkurencyjności dla UE ma na celu pobudzenie innowacji, w szczególności przez stworzenie młodym przedsiębiorstwom w Europie przyjaznego środowiska do zakładania i rozwijania działalności, na mocy specjalnej unijnej strategii na rzecz przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw scale-up, którą uruchomiono 28 maja 2025 r.; mając na uwadze, że powinna temu towarzyszyć strategia w sprawie zastosowania AI dla przedsiębiorstw każdej wielkości, aby przyspieszyć integrację technologii AI we wszystkich sektorach strategicznych i wzmocnić suwerenność technologiczną UE; mając na uwadze, że sektor kultury i sektor kreatywny tworzą nowe miejsca pracy wymagające wysokich kwalifikacji oraz przyczyniają się do wzrostu gospodarczego Europy, potęgi dyplomatycznej i pojawiania się talentów; mając na uwadze, że zdecydowana większość przedsiębiorstw w sektorze kreatywnym to MŚP;

G. mając na uwadze, że prawa autorskie i prawa pokrewne wchodzą w życie automatycznie, bez wymogu rejestracji; mając na uwadze, że szerokie wyłączne prawa są w ten sposób przyznawane różnym podmiotom praw autorskich (autorom, wykonawcom, producentom, wydawcom i nadawcom), co obejmuje też prawa do powielania utworów i innych przedmiotów objętych ochroną oraz do ich adaptowania, rozpowszechniania i publicznego udostępniania;

H. mając na uwadze, że w europejskim sektorze kultury i sektorze kreatywnym panuje duża różnorodność, a praktyki umowne, łańcuchy wartości oraz rodzaje treści chronionych prawem autorskim i prawami pokrewnymi znacznie się od siebie różnią; mając na uwadze, że w niektórych sektorach podmioty prawa autorskiego organizują się wspólnie w celu obrony swoich interesów; mając na uwadze, że utwory tej niejednolitej grupy podmiotów są równie zróżnicowane i w związku z tym mogą mieć różną wartość;

I. mając na uwadze, że prawa autorskie muszą nadążać za rozwojem nowych technologii, zarówno pod względem prawnym, jak i technicznym; mając na uwadze, że harmonizacja krajowych systemów prawa autorskiego miałaby kluczowe znaczenie w świecie cyfrowym;

J. mając na uwadze, że generatywna AI jest rodzajem AI, który – w przeciwieństwie do innych systemów AI zaprojektowanych głównie do klasyfikowania lub przewidywania – generuje nowe treści, takie jak tekst, obrazy, muzykę, filmy i kod, na podstawie trenowania z wykorzystaniem bardzo dużych zbiorów danych, na których AI uczy się wzorców i struktur; mając na uwadze, że wyniki generatywnej AI są tworzone w drodze predykcji na podstawie modeli statystycznych, zasadniczo naśladujących ludzką kreatywność, i opierają się na istniejących już treściach, które mogą obejmować materiały chronione prawem autorskim; mając na uwadze, że takie cyfrowe wykorzystanie treści chronionych prawem autorskim wymaga dostosowania ochrony treści chronionych prawem autorskim w środowisku cyfrowym;

K. mając na uwadze, że rozwój, wdrażanie i wykorzystanie AI muszą być w pełni zgodne z obecnymi ramami prawnymi; mając na uwadze, że niedopuszczalne jest, aby taki rozwój technologiczny naruszał obecnie ustanowione prawa; mając na uwadze, że obecne systemy zastrzeżeń praw (rezygnacja – klauzula opt-out) do treści chronionych prawem autorskim są często niepraktyczne, mogą nie obejmować wszystkich odnośnych czynności eksploracji tekstów i danych oraz nie zapewniają przejrzystości niezbędnej do skutecznego wdrożenia i egzekwowania przepisów; mając na uwadze, że rozwój nowych technologii, takich jak AI, oraz zachowanie ustanowionych praw, w tym praw zapisanych w prawie autorskim, nie powinny wzajemnie się wykluczać, a postępy w tych obszarach należałoby raczej wspierać równolegle;

L. mając na uwadze, że istnieją dowody na powszechne naruszanie przepisów prawa autorskiego przez dostawców generatywnej AI, w tym nieuprawnione pobieranie utworów z internetu, nieprzestrzeganie zastrzeżeń podmiotów prawa autorskiego w odniesieniu do eksploracji tekstów i danych, wykorzystywanie pirackich źródeł w celu uzyskania utworów oraz nieubieganie się o licencje; mając na uwadze, że ten schemat działania, który stanowi wyraźne naruszenie praw podstawowych twórców i zawłaszczenie wartości ze szkodą dla sektora kultury i informacji w UE, wskazuje na potrzebę podjęcia zdecydowanych środków w celu zagwarantowania sprawiedliwego i etycznego ekosystemu AI w UE;

M. mając na uwadze, że kluczowe kwestie prawne dotyczące wzajemnego oddziaływania generatywnej AI oraz praw autorskich i pokrewnych dotyczą tego, czy wykorzystanie utworów chronionych prawem autorskim i innych przedmiotów objętych ochroną w treningowych zbiorach danych jest zgodne z prawem UE oraz prawem krajowym państw członkowskich, jaki powinien być status prawny treści generowanych przez AI oraz w jaki sposób zapewnić przejrzystość, konieczność wyrażenia zgody i godziwe wynagrodzenie twórcom i podmiotom praw autorskich, gdy ich chronione utwory i inne przedmioty objęte ochroną są

wykorzystywane do generowania, rozpowszechniania i dystrybucji wyników AI;

N. mając na uwadze, że generatywna AI, tworząc masowo i niedrogo treści naśladujące te powstałe dzięki ludzkiej kreatywności, bezpośrednio konkuruje z pracą twórców, zwłaszcza autorów treści kulturalnych i medialnych; mając na uwadze, że konkurencja ta może prowadzić do spadku jakości treści internetowych w wyniku wycofania się twórców, a tym samym do ogólnego ograniczenia produkcji treści kulturalnych i kreatywnych przez ludzi;

O. mając na uwadze, że ryzyko stopniowego zanikania ludzkiego wymiaru twórczości na rzecz treści generowanych przez AI, poza osłabianiem rentowności sektora kreatywnego, stanowi egzystencjalne zagrożenie dla społeczeństwa i demokracji w Europie, ponieważ zaciera granice między prawdą a fałszem, postrzeganiem dyskursu i jego autorów oraz zakłóca zdolności poznawcze i krytyczne myślenie; mając na uwadze, że w akcie w sprawie AI uwzględniono te zagrożenia, ale nie może on być kompletny bez solidnej ochrony prawa autorskiego i praw pokrewnych;

P. mając na uwadze, że w celu zapewnienia właściwego egzekwowania prawa i równych warunków działania w całej UE oraz wśród dostawców AI przepisy UE i państw członkowskich dotyczące praw autorskich i praw pokrewnych muszą mieć jednolite zastosowanie do wszystkich dostawców AI wprowadzających produkty lub oferujących usługi w UE, niezależnie od lokalizacji ich siedziby, jurysdykcji, w której mają miejsce czynności regulowane prawem autorskim stanowiące podstawę trenowania tych modeli AI, a także miejsca wykorzystania wyników generowanych przez system AI w UE; mając na uwadze, że ten sam wymóg powinien mieć odpowiednio zastosowanie do wszelkiego późniejszego wykorzystania treści do wnioskowania, generowania wzbogaconego o wyniki wyszukiwania lub dostosowywania nie tylko przez dostawców modeli AI, jak obecnie przewiduje art. 53 aktu w sprawie AI, ale również przez dostawców systemów AI lub podmioty stosujące takie systemy; mając na uwadze, że zawieranie nowych umów licencyjnych nie powinno być błędnie interpretowane jako zadośćuczynienie za wcześniejsze nieuprawnione korzystanie z treści chronionych prawem autorskim;

Q. mając na uwadze, że każdy dostawca AI wprowadzający model AI ogólnego przeznaczenia do obrotu w UE musi pozostać odpowiedzialny za sprawdzenie, czy środki zawarte w jego zasadach ochrony prawa autorskiego, określone w kodeksie postępowania w zakresie AI ogólnego przeznaczenia, są zgodne z wdrożonym przez państwa członkowskie prawem UE dotyczącym prawa autorskiego i praw pokrewnych przed podjęciem jakiejkolwiek czynności regulowanej prawem autorskim na terytorium danego państwa członkowskiego, ponieważ brak takiego sprawdzenia może prowadzić do powstania odpowiedzialności na mocy prawa UE dotyczącego

prawa autorskiego i praw pokrewnych;

R. mając na uwadze, że kodeks postępowania ma jedynie charakter dobrowolny i nie wszyscy dostawcy usług AI go podpisali, w szczególności jego rozdział dotyczący prawa autorskiego;

S. mając na uwadze, że z jednej strony globalny charakter i wykładniczy wskaźnik trenowania, stosowania i oferowania AI, a z drugiej strony terytorialne stosowanie przepisów dotyczących prawa autorskiego i praw pokrewnych stwarzają przeszkody w uzyskaniu licencji na odnośne prawa oraz w udostępnianiu na rynku UE produktów i usług AI zgodnych z tymi zasadami i prawami, w sposób podobny do tego, jaki miał miejsce w erze cyfrowej przed pojawieniem się AI, ale w nieporównywalnie większym stopniu;

T. mając na uwadze, że orzecznictwo dotyczące niezgodnego z prawem wykorzystywania treści chronionych prawem autorskim do trenowania modeli AI jest nadal ograniczone, jednak w najbliższej przyszłości można spodziewać się szeregu orzeczeń sądowych po tym, jak różne podmioty prawa autorskiego w UE i innych częściach świata wniosły do sądów pozwy przeciwko niektórym dostawcom AI;

U. mając na uwadze, że trenowanie generatywnej AI, będące specyficzną formą wykorzystania, wymaga wyjaśnienia warunków prawnych, na jakich może się odbywać takie trenowanie;

V. mając na uwadze, że wysokiej jakości kompleksowe treningowe zbiory danych oparte na ingerencji człowieka (niesyntetyczne) są niezbędne do badań naukowych, jak i do skutecznego rozwoju komercyjnego systemów generatywnej AI oraz do zapewnienia wysokiej jakości i wiarygodności wyników generowanych przez te systemy; mając na uwadze, że umożliwienie legalnego tworzenia i wykorzystywania takich zbiorów danych w UE, z wyłączeniem materiałów pirackich, niedozwolonych lub w inny sposób naruszających prawo, ma zatem kluczowe znaczenie dla wspierania innowacji, zapewnienia suwerenności technologicznej i kulturowej oraz utrzymania konkurencyjności UE w szybko zmieniającym się globalnym otoczeniu AI oraz dla ochrony europejskiego sektora kultury i sektora kreatywnego;

W. mając na uwadze, że uruchomienie Centrum Wiedzy o Prawie Autorskim przy EUIPO stanowiłoby zaprezentowaną w samą porę i godną pochwały inicjatywę, mającą na celu dostarczanie przydatnych i wiarygodnych informacji na temat praw autorskich oraz wzmacnianie współpracy między podmiotami prawa autorskiego i praw pokrewnych a przedstawicielami nowych technologii, w szczególności generatywnej AI, jak i zainteresowanymi stronami działającymi w tej dziedzinie;

X. mając na uwadze, że podmioty prawa autorskiego powinny mieć możliwość korzystania z narzędzi umożliwiających im skuteczne

zablokowanie wykorzystania ich utworów w trenowaniu AI, w ograniczonej liczbie standardowych formatów nadających się do odczytu maszynowego, potencjalnie zarządzanych i rejestrowanych przez EUIPO, co umożliwi skuteczne wykluczenie zarejestrowanych utworów z automatycznego indeksowania danych i zapewni pewność prawną zarówno podmiotom prawa autorskiego, jak i dostawcom sztucznej inteligencji;

Y. mając na uwadze, że każdy dostawca modeli i systemów AI lub podmiot stosujący modele i systemy AI powinien zapewnić przejrzystość w odniesieniu do wszystkich treści chronionych prawem autorskim wykorzystywanych do trenowania tych modeli i systemów, niezależnie od jurysdykcji, w której mają miejsce czynności regulowane prawem autorskim stanowiące podstawę trenowania ich modeli generatywnej AI; mając na uwadze, że przejrzystość ta musi polegać na sporządzeniu szczegółowego wykazu wszystkich elementów treści chronionych prawem autorskim wykorzystanych do trenowania; mając na uwadze, że ten sam wymóg powinien mieć odpowiednio zastosowanie do wszelkiego późniejszego wykorzystania tych treści do innych celów, w tym do wnioskowania, generowania wzbogaconego o wyniki wyszukiwania lub dostosowywania nie tylko przez dostawców modeli AI, jak obecnie przewiduje art. 53 aktu w sprawie AI, ale również przez dostawców systemów AI lub podmioty stosujące takie systemy; mając na uwadze, że takie zastosowania, jak wnioskowanie i generowanie wzbogacone o wyniki wyszukiwania, zasadniczo mają miejsce w sposób ciągły i w czasie rzeczywistym; mając na uwadze, że w takich przypadkach przejrzystość powinna obejmować samą czynność automatycznego zbierania danych, w ramach której z jednej strony roboty indeksujące muszą zidentyfikować się przed operatorami sieci, a z drugiej strony dostawcy AI lub podmioty stosujące AI są zobowiązani do prowadzenia szczegółowych rejestrów swoich czynności związanych z automatycznym zbieraniem danych; mając na uwadze, że domniemanie, iż treści były objęte automatycznym zbieraniem danych, w tym do celów wnioskowania i generowania wzbogaconego o wyniki wyszukiwania, powinno mieć zastosowanie w przypadku obsługi zapytań użytkowników przez systemy AI; mając na uwadze, że sama informacja o treściach osób trzecich wykorzystywanych przez dostawców AI i generatywnej AI oraz podmioty je stosujące nie stanowi tajemnicy przedsiębiorstwa w świetle prawa UE;

Z. mając na uwadze, że taką przejrzystość można byłoby usprawnić dzięki zaufanemu pośrednikowi, takiemu jak EUIPO, który byłby odpowiedzialny za powiadamianie podmiotów prawa autorskiego o wykorzystaniu ich treści, umożliwiając im tym samym dochodzenie roszczeń w związku z wykorzystaniem tych treści do trenowania; mając na uwadze, że taki pośrednik powinien posiadać uprawnienia i zasoby niezbędne do oceny, czy dostawcy i podmioty stosujące w pełni wywiązują się ze swoich obowiązków w zakresie przejrzystości;

AA. mając na uwadze, że przejrzystość można osiągnąć również poprzez umożliwienie podmiotom prawa autorskiego oznaczania znakiem wodnym swoich utworów i innych przedmiotów objętych ochroną oraz poprzez nałożenie na dostawców AI obowiązku zachowania takiego znaku wodnego w niezmienionej postaci oraz udostępniania narzędzi wyszukiwania umożliwiających wykrywanie takich znaków wodnych wśród materiałów wykorzystywanych do trenowania AI;

AB. mając na uwadze, że oprócz obowiązku przejrzystości w odniesieniu do utworów chronionych prawem autorskim i innych przedmiotów objętych ochroną istnieje potrzeba ustanowienia mechanizmu, w ramach którego w pewnych warunkach niezapewnienie pełnej przejrzystości przez dostawców modeli i systemów AI lub podmioty stosujące modele i systemy AI powinno powodować powstanie domniemania wzruszalnego, że wszelkie odnośne utwory chronione prawem autorskim lub inne przedmioty objęte ochroną zostały wykorzystane do celów trenowania, wnioskowania lub generowania wzbogaconego o wyniki wyszukiwania, co pociągnie za sobą wszelkie mające zastosowanie skutki prawne wynikające z prawa UE i prawa krajowego z tytułu naruszenia praw autorskich lub praw pokrewnych; mając na uwadze, że w przypadku gdy sąd orzeknie na korzyść podmiotu prawa autorskiego lub reprezentujących go organizacji na podstawie takiego domniemania lub przedłożonych dowodów, wszelkie uzasadnione i proporcjonalne koszty sądowe oraz inne wydatki powinien ponosić dostawca AI;

AC. mając na uwadze, że sektor prasy odgrywa istotną rolę w ochronie demokracji i struktur demokratycznych w UE; mając na uwadze, że należy dopilnować, aby modele i systemy generatywnej AI nie dokonywały selektywnego przetwarzania, faworyzując niektóre publikacje kosztem innych, dzięki czemu zachowa się pluralizm i bezstronność informacji; mając na uwadze, że modele i systemy generatywnej AI muszą być zaprojektowane w taki sposób, aby uwzględniać pełne spektrum publikacji prasowych w celu utrwalania podstawowych wartości demokratycznych, takich jak różnorodność i sprawiedliwość w dyskursie publicznym; mając na uwadze, że istnieje potrzeba ustanowienia jasnych norm jakości dla modeli i systemów generatywnej AI;

AD. mając na uwadze, że przejrzystość dotycząca wyników generowanych przez systemy AI ma podstawowe znaczenie, aby umożliwić właściwą klasyfikację treści jako „stworzonych przez sztuczną inteligencję” lub „stworzonych przez człowieka”, w zależności od tego, czy wyniki te spełniają ustalone kryteria ochrony praw autorskich; mając na uwadze, że taka klasyfikacja pociąga za sobą istotne skutki prawne, w tym dla stosowania ochrony praw autorskich oraz określenia praw i odpowiedzialności; mając na uwadze, że zaufanie obywateli do AI można zbudować jedynie w oparciu o ramy prawne, które służą dopilnowaniu, by każdy wprowadzony system AI był w pełni zgodny z Traktatami, Kartą i prawem wtórnym UE;

AE. mając na uwadze, że pod względem traktowania prawnego wyników generatywnej AI prawo autorskie UE nadal opiera się na zasadach autorstwa ludzkiego; mając na uwadze, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej pojęcie „utworu” obejmuje dwa łączne warunki: po pierwsze, musi to być oryginalny przedmiot objęty ochroną, odzwierciedlający własną twórczość intelektualną autora, a po drugie – twórczość ta musi być wyrażona w sposób umożliwiający jej identyfikację z wystarczającą precyzją i obiektywizmem;

AF. mając na uwadze, że generatywna AI jest coraz częściej wykorzystywana jako narzędzie wspomagające egzekwowanie praw autorskich i pokrewnych; mając na uwadze, że Komisja powinna dopilnować, by wykorzystanie generatywnej AI do egzekwowania roszczeń z tytułu praw autorskich podlegało skutecznym zabezpieczeniom, w tym zabezpieczeniom przed nadużyciami, zapewniającym pełne poszanowanie praw podstawowych, w szczególności wolności wypowiedzi i wolności prasy;

AG. mając na uwadze, że niespójne zasady międzynarodowe dotyczące kwalifikowania się treści generowanych przez AI do ochrony praw autorskich stanowią zagrożenie dla globalnej spójności praw własności intelektualnej i mogą prowadzić do arbitrażu regulacyjnego lub osłabić konkurencyjność sektora kreatywnego i sektora AI w UE; mając na uwadze, że międzynarodowa konwergencja i ustanowienie globalnych ram regulacyjnych stanowiłyby skuteczniejszą i spójniejszą alternatywę dla obecnego rozdrobnienia podejść prawnych; mając na uwadze, że zewnętrzne naciski polityczne nie powinny mieć wpływu na przepisy UE dotyczące AI i praw autorskich; mając na uwadze, że w tym kontekście UE musi zaprezentować zdecydowaną i jednolitą reakcję, aby zapewnić funkcjonowanie swojego rynku wewnętrznego, chronić swoją siłę roboczą i konkurencyjność, wzmocnić swoją autonomię technologiczną i wyznaczyć globalne standardy w dziedzinie własności intelektualnej;

AH. mając na uwadze, że w celu zapewnienia właściwego wdrożenia prawa UE w odniesieniu do wszystkich usług generatywnej AI oraz uniemożliwienia dostawcom spoza UE uzyskania nieuczciwej przewagi konkurencyjnej w wyniku nieprzestrzegania przepisów istotne jest, aby przepisy chroniące i egzekwujące prawa autorskie na szczeblu unijnym i krajowym miały skuteczne zastosowanie do wszystkich usług działających na rynku UE; mając na uwadze, że nasilająca się koncentracja władzy w rękach kilku dużych przedsiębiorstw pozaeuropejskich zwiększa zależność strategiczną UE oraz osłabia zdolność europejskich twórców i prasy europejskiej do korzystania z przysługujących im praw oraz egzekwowania ich; mając na uwadze, że w zakresie, w jakim zezwala na to prawo UE i prawo międzynarodowe, zasadę terytorialności ochrony praw autorskich należy dostosować do trenowania systemów generatywnej

AI tak, aby korzystanie z treści europejskich podlegało prawu UE nawet wtedy, gdy takie trenowanie odbywa się poza UE, co ma zasadnicze znaczenie dla zagwarantowania sprawiedliwego wynagrodzenia europejskim twórcom i podmiotom praw autorskich oraz dla ochrony witalności kulturalnej i twórczej UE, a także dla zapewnienia uczciwej konkurencji między europejskimi i pozaeuropejskimi dostawcami systemów generatywnej AI; mając na uwadze, że systemy generatywnej AI niespełniające tych wymogów powinny być niedopuszczone do działania w UE, a zasady te powinny być rygorystycznie egzekwowane;

AI. mając na uwadze, że szybki rozwój generatywnej AI znacznie zwiększył możliwości tworzenia i rozpowszechniania realistycznych zmanipulowanych cyfrowych obrazów, treści audio lub wideo, w tym utworów i występów artystów, które przypominają lub naśladują prawdziwe osoby, czyli tzw. materiałów deepfake, które fałszywie wydają się autentyczne lub prawdziwe; mając na uwadze, że niewłaściwe wykorzystywanie takich treści stanowi zagrożenie dla tożsamości tych osób, co obejmuje ich ciało, rysy twarzy i głos;

1. zwraca uwagę na dotychczasowe niejasności w stosowaniu dyrektywy CDSM w kontekście szkolenia generatywnej AI i zaleca szybkie wyjaśnienie kwestii jej stosowania i wdrażania;

2. uważa, że obecne prawa autorskie są niewystarczające, aby sprostać wyzwaniu związanemu z udzielaniem licencji dla generatywnej AI na materiały chronione prawem autorskim; wzywa do stworzenia dodatkowych ram prawnych w celu wyjaśnienia zasad udzielania licencji dla generatywnej AI oraz rozwiązania kwestii potencjalnych naruszeń obowiązującego prawa autorskiego; podkreśla, że takie ramy powinny obejmować przepisy zapewniające skuteczną współpracę dostawców generatywnej AI z twórcami i innymi podmiotami prawa autorskiego, w tym funkcjonujący rynek licencji, który przywróci siłę przetargową podmiotów prawa autorskiego, oraz realne rozwiązania w zakresie ochrony;

3. przypomina, że wszelkie wyjątki od obowiązujących praw w ramach dorobku prawnego z zakresu praw autorskich, w tym w odniesieniu do AI, muszą być zgodne z trzyetapowym testem określonym w art. 5 ust. 5 dyrektywy InfoSoc i w konwencji berneńskiej; zwraca uwagę, że pojęcie „dostępu zgodnego z prawem” wyklucza pirackie i naruszające prawo kopie utworów;

4. wzywa Komisję do dopilnowania, by działalność prowadzona w celach badawczo-naukowych lub edukacyjnych, w szczególności przez organizacje badawcze i instytucje zajmujące się dziedzictwem kulturowym, lub w ramach niekomercyjnych innowacji, nie była ograniczana, zgodnie z zasadą zawartą w art. 13 Karty; wzywa Komisję do dopilnowania, by komercyjne wykorzystanie wyników badań naukowych będących rezultatem tych działań nie było

ograniczane, pod warunkiem uzyskania odpowiednich zezwoleń od podmiotów prawa autorskiego;

5. ponownie podkreśla, że podmioty prawa autorskiego, zwłaszcza z sektora prasy i mediów informacyjnych, a w szczególności wydawcy prasowi, dziennikarze i redaktorzy wiadomości, muszą mieć pełną kontrolę nad wykorzystaniem ich treści w formie cyfrowej przez systemy i modele AI do celów treningowych; podkreśla, że kontrola ta powinna opierać się na solidnej i funkcjonującej możliwości zablokowania takiego wykorzystania przez systemy i modele AI, w oparciu o pełną przejrzystość i dokumentacją źródłową dotyczącą wykorzystania treści stron trzecich;

6. uważa ponadto, że wspomniane podmioty prawa autorskiego muszą mieć pełną kontrolę nad wykorzystaniem swoich treści do celów wykraczających poza trenowanie AI, takich jak wnioskowanie i generowanie wzbogacone o funkcje wyszukiwania przez systemy takie jak aplikacje, lub wykorzystanie do celów sprzyjających produkcji konkurencyjnych ofert generowanych przez AI na głównych rynkach podmiotów prawa autorskiego; uważa, że wykorzystanie treści chronionych do takich celów wykraczających poza trenowanie może nastąpić wyłącznie za wyraźną zgodą podmiotów prawa autorskiego; sugeruje, aby Komisja zbadała, w jaki sposób można rozszerzyć prawa pokrewne wydawców prasowych, dziennikarzy i redaktorów wiadomości oraz inne prawa pokrewne, w tym prawa producentów mediów informacyjnych i nadawców wiadomości, tak by obejmowały one te cele; uważa, że takimi prawami do wynagrodzenia można również zarządzać na podstawie systemu dobrowolnej licencji zbiorowej, w ramach której można przewidzieć domniemanie zbiorowego zarządzania prawami w imieniu podmiotów prawa autorskiego w odniesieniu do zastosowań należących do nich treści w związku z AI, bez uszczerbku dla prawa podmiotu prawa autorskiego do wyboru udzielania licencji indywidualnych;

7. wzywa Komisję do zbadania możliwości ochrony sektora prasy i mediów informacyjnych, których usługi są nieustannie i w pełni wykorzystywane przez systemy sztucznej inteligencji, oraz do przeprowadzenia oceny i – w stosownych przypadkach – zaproponowania mechanizmów gwarantujących, że dostawcy modeli lub systemów generatywnej AI, którzy w sposób oczywisty przekierowują ruch i przychody z mediów prasowych i informacyjnych, udzielają tym mediom rekompensaty w sposób sprawiedliwy, proporcjonalny i niedyskryminacyjny, zwracając szczególną uwagę na media lokalne i regionalne, w celu ochrony pluralizmu mediów, różnorodności i dyskursu demokratycznego w UE i jej państwach członkowskich;

8. zwraca uwagę na rosnące wykorzystanie generatywnej AI do agregowania lub prezentowania treści informacyjnych oraz jej

dalekosiężny wpływ na dostęp do informacji oraz ich różnorodność; wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia pełnego egzekwowania prawa UE w celu przeciwdziałania temu zjawisku; podkreśla, że takie systemy powinny umacniać zasady leżące u podstaw europejskiego aktu o wolności mediów[17] i przyczyniać się do ich realizacji, co dotyczy w szczególności pluralizmu mediów i różnorodności informacji; podkreśla potrzebę właściwego egzekwowania art. 34 aktu o usługach cyfrowych w przypadku gdy dostawcy ci zostaną sklasyfikowani jako bardzo duże platformy lub wyszukiwarki internetowe, zapewniając odpowiednie przeciwdziałanie systemowym zagrożeniom dla wolności i pluralizmu mediów; wzywa też Komisję do szybkiego zajęcia się wszelkimi naruszeniami aktu o rynkach cyfrowych w odniesieniu do potencjalnych praktyk polegających na faworyzowaniu własnych produktów przez strażników dostępu z korzyścią dla swoich usług AI i ze szkodą dla uczciwej konkurencji z użytkownikami biznesowymi;

9. apeluje do Komisji, aby poprzez konsultacje z organizacjami zbiorowego zarządzania ułatwiła zawieranie dobrowolnych zbiorowych umów licencyjnych w poszczególnych sektorach, w stosownych przypadkach, jako środka służącego szybkiemu stworzeniu funkcjonującego rynku licencji, który zapewni zrównoważone i skuteczne ramy gwarantujące sprawiedliwe wynagrodzenie dla podmiotów prawa autorskiego, a jednocześnie umożliwi dostawcom AI dostęp do wysokiej jakości danych treningowych; wzywa Komisję do zadbania o to, by takie zbiorowe umowy licencyjne były dostępne dla wszystkich zainteresowanych stron, w tym indywidualnych twórców i MŚP, promując tym samym negocjacje w dobrej wierze i przejrzystość; przypomina, że należy szanować sprzeciw podmiotów prawa autorskiego wobec wykorzystywania ich treści do celów treningowych;

10. wzywa Komisję do zagwarantowania pewności prawnej zarówno podmiotom prawa autorskiego, jak i dostawcom AI, oraz do oceny niezbędności i funkcjonalności narzędzi umożliwiających podmiotom prawa autorskiego skuteczne zablokowanie wykorzystania ich utworów do trenowania AI w ograniczonej liczbie standardowych formatów nadających się do odczytu maszynowego zarządzanych przez zaufanego pośrednika; proponuje, aby EUIPO stało się zaufanym pośrednikiem, który zarządza wyłączeniami, sporządza wykazy wyłączeń oraz może odwoływać się do innych istniejących już wykazów wyłączeń; podkreśla, że udział w każdym nowym mechanizmie powinien być prosty i opłacalny oraz nie powinien unieważniać ani zastępować wcześniej wyrażonych odmów,

---

17 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1083 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ustanowienia wspólnych ram dla usług medialnych na rynku wewnętrznym i zmiany dyrektywy 2010/13/UE (europejski akt o wolności mediów), Dz.U. L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj.

zapewniając jednocześnie dostawcom AI kompleksowe narzędzie zapewniające przestrzeganie praw autorskich; uważa, że tworzenie takich mechanizmów powinno być planowane i oceniane w porozumieniu z zainteresowanymi stronami, w szczególności z podmiotami prawa autorskiego, dostawcami AI i reprezentującymi ich odpowiednio organizacjami;

11. zaleca, aby Komisja powierzyła EUIPO także zadanie wspierania dobrowolnego procesu udzielania licencji w poszczególnych sektorach, tak aby usprawnić relacje między dostawcami generatywnej AI a podmiotami prawa autorskiego, ustanawiając praktyczne, sprzyjające innowacjom ramy, które wspierają konkurencyjność UE i nie utrudniają nadmiernie rozwoju technologii AI, nie powodując przy tym nieproporcjonalnych obciążeń administracyjnych ani nie stwarzając ryzyka dla egzekwowania praw wyłącznych;

12. wzywa Komisję do przedstawienia dostawcom modeli i systemów AI ogólnego przeznaczenia i podmiotom stosującym modele i systemy AI ogólnego przeznaczenia, wprowadzane do obrotu w UE, propozycji dotyczących przejrzystości i dokumentacji źródłowej w zakresie wykorzystania utworów chronionych prawem autorskim lub innych przedmiotów objętych ochroną, w tym do zapewnienia zgodności z rezygnacją na rzecz zaufanego pośrednika, takiego jak EUIPO; zaleca, aby Komisja kontynuowała współpracę z dostawcami AI i odpowiednimi zainteresowanymi stronami w celu ulepszenia wzoru dotyczącego danych treningowych; uważa, że w przypadku takich celów, jak wnioskowanie i generowanie wzbogacone o funkcje wyszukiwania, które wymagają ciągłego automatycznego zbierania danych w czasie rzeczywistym, przejrzystość powinna być uzupełniona obowiązkiem zidentyfikowania się robotów indeksujących przed operatorem sieci, a wobec firm zajmujących się AI – obowiązkiem prowadzenia szczegółowych rejestrów swoich czynności związanych z automatycznym zbieraniem danych, z należytym uwzględnieniem potrzeby ochrony tajemnic handlowych i poufnych informacji biznesowych oraz zapewnienia odpowiedniej równowagi między taką ochroną a skutecznym wdrażaniem obowiązków w zakresie przejrzystości; podkreśla, że oznakowanie cyfrowym znakiem wodnym, które polega na dyskretnym wstawianiu podpisu, kodu lub konkretnych informacji bezpośrednio do treści chronionych – tekstu, obrazu, filmu czy dźwięku – jest innowacyjnym i solidnym narzędziem ochrony prawa autorskiego i praw pokrewnych; podkreśla, że Komisja musi też wspierać badania i tworzenie norm dotyczących innowacyjnych rozwiązań technologicznych, które zwiększają zdolność weryfikacji informacji zawartych w zbiorze danych, co obejmuje też kryptograficzne znaki wodne; uważa, że jakikolwiek nowy mechanizm rezygnacji nie powinien unieważniać wcześniej wyrażonych rezygnacji;

13. uważa, że nie należy wprowadzać żadnych ram prawnych

regulujących trenowanie generatywnej AI za pomocą utworów oraz innych przedmiotów chronionych prawem autorskim i prawami pokrewnymi bez zapewnienia pełnej przejrzystości w zakresie wykorzystywania takich danych oraz skutecznej ochrony i egzekwowania praw twórców, co przywróciłoby twórcom bezwzględne prawo do zapewnienia sobie pełnej siły przetargowej w celu uzyskania odpowiedniego i proporcjonalnego wynagrodzenia;

14. podkreśla, że kodeks postępowania w zakresie AI ogólnego przeznaczenia, wytyczne oraz wzory należy poddawać przeglądowi oraz traktować jako żywe dokumenty wymagające regularnych aktualizacji w celu sprostania pojawiającym się wyzwaniom w zakresie ochrony praw autorskich oraz rozwoju AI; zauważa, że wspomniany kodeks postępowania jest tymczasowym narzędziem wykazywania zgodności z aktem w sprawie AI do czasu opracowania ujednoliconych norm, jak podkreślono w wytycznych opublikowanych przez Europejski Urząd ds. AI 18 lipca 2025 r.; z zadowoleniem przyjmuje kierunek działań określony w rozdziale kodeksu postępowania w zakresie AI ogólnego przeznaczenia dotyczącym prawa autorskiego, w tym zobowiązania dotyczące dokumentacji zbiorów danych, rezygnacji i rozpatrywania skarg, choć jednocześnie zauważa utrzymujące się niedociągnięcia; wzywa Europejski Urząd ds. AI do surowego egzekwowania tych przepisów i ułatwiania prac zmierzających do osiągnięcia najwyższych standardów UE w zakresie skutecznego przestrzegania przedmiotowych wymogów oraz wzywa sygnatariuszy do przyjęcia publicznej polityki w zakresie praw autorskich oraz stosowania dostępnego, ograniczonego w czasie mechanizmu składania skarg, który zapewni podmiotom prawa autorskiego skuteczne dochodzenie roszczeń;

15. zaleca, by Komisja, niezależnie od planowanego przeglądu ram prawnych dotyczących praw autorskich i dyrektywy CDSM i przed rozpoczęciem go, oraz nie przesądzając z góry o potrzebie zmiany przepisów, pilnie przeprowadziła dogłębną ocenę pomagającą szybko wypracować rozwiązanie dla problemu, czy wdrażanie istniejącego dorobku prawnego UE w dziedzinie praw autorskich odpowiednio rozwiązuje kwestię niepewności prawa i skutków dla konkurencji związanych z wykorzystywaniem utworów chronionych i innych przedmiotów objętych ochroną do trenowania systemów generatywnej AI, kwestię konsekwencji terytorialnych, kwestię zrównoważonego charakteru innych publicznie dostępnych zasobów, takich jak internetowe encyklopedie, biblioteki i archiwa, a także kwestię rozpowszechniania treści generowanych przez AI, które mogą zastępować prace stworzone przez ludzi; podkreśla, że ocena ta powinna zostać przeprowadzona przy użyciu holistycznego podejścia uwzględniającego potrzeby wszystkich zainteresowanych stron, w tym naukowców, uczelni, bibliotek, organizacji kulturalnych, europejskich programistów AI (w tym przedsiębiorstw typu start-up), serwisów informacyjnych i sektora kreatywnego, w odniesieniu do wykorzystania i rozwoju AI;

16. potwierdza, że zgodnie z prawem UE i prawem międzynarodowym oraz w celu zapewnienia równych warunków konkurencji między usługami generatywnej AI z siedzibą w UE i poza UE, zagwarantowania odpowiedniej ochrony i sprawiedliwego wynagrodzenia dla twórców za wykorzystanie ich utworów, usprawnienia udzielania licencji na takie utwory, a ostatecznie promowania żywotności kulturalnej UE, zasada terytorialności powinna być interpretowana w taki sposób, że w przypadku wprowadzania na rynek lub udostępniania na rynku UE modeli i systemów generatywnej AI prawo autorskie UE, o którym mowa w motywie 106 aktu w sprawie AI, ma zastosowanie niezależnie od jurysdykcji, w której mają miejsce czynności regulowane prawem autorskim stanowiące podstawę trenowania tych modeli i systemów generatywnej AI, co oznacza, że w przypadku nieprzestrzegania praw autorskich modele i systemy te nie mogą być wprowadzane do obrotu ani udostępniane na rynku UE;

17. ponadto zaleca, aby ocena ta miała na celu utrzymanie ram, w których zapewniona jest przejrzystość w zakresie wykorzystywania utworów chronionych prawem autorskim lub innych przedmiotów objętych ochroną, oraz w których mechanizmy godziwego i proporcjonalnego wynagrodzenia za takie wykorzystywanie umożliwiają generowanie zasobów niezbędnych do rozwoju europejskiej produkcji artystycznej i twórczej w kontekście globalnej transformacji napędzanej przez AI i na rzecz zrównoważonego charakteru ekosystemu informacji publicznej; podkreśla pilną potrzebę zapewnienia takich warunków, aby uniknąć rosnącego ryzyka stopniowego zanikania ludzkiej kreatywności na rzecz treści generowanych przez systemy AI;

18. odnotowuje wykorzystywanie systemów generatywnej AI, które opierają się w ogromnym stopniu na treściach chronionych, powielając je bez zezwolenia podmiotów prawa autorskiego, których dotyczy takie wykorzystanie, lub bez wynagrodzenia dla tych podmiotów, w szczególności gdy systemy te są zintegrowane z wyszukiwarkami lub innymi usługami cyfrowymi, które umożliwiają generowanie – często w czasie rzeczywistym i przy marginalnych kosztach – treści naruszających prawa do oryginalnych utworów oraz innych przedmiotów objętych ochroną, na których modele były trenowane lub które zostały przez nie pobrane, w tym także w czasie rzeczywistym; jest głęboko zaniepokojony faktem, że praktyki te mogą skutkować dostarczaniem produktów i usług, które bezpośrednio i nieuczciwie konkurują z produktami i usługami podmiotów prawa autorskiego, w tym poprzez niezgodne z prawem faworyzowanie własnych produktów przez strażników dostępu;

19. przypomina, że dobrowolne udzielanie licencji, zarówno indywidualnych, jak i zbiorowych, stanowi podstawę sukcesu sektorów kreatywnych, zapewniając elastyczność w wyborze modelu najlepiej dostosowanego do każdego zastosowania, a jednocześnie

podkreśla, że podmioty prawa autorskiego muszą zachować swobodę decydowania o tym, czy udzielać licencji na swoje utwory generatywnym systemom AI, oraz swobodę ustalania odpowiedniego wynagrodzenia, tak aby chronić różnorodność sektorową i zapobiegać zakłóceniom rynku, które mogłyby zagrozić rentowności branży kreatywnej i europejskiej prasy;

20. wzywa do ustanowienia spójnych i funkcjonalnych ram licencyjnych dotyczących wykorzystania treści chronionych prawem autorskim lub prawami pokrewnymi, aby umożliwić sprawiedliwe wynagradzanie twórców za wykorzystanie ich treści chronionych prawem autorskim przez modele generatywnej AI; zachęca dostawców modeli AI do uzyskiwania licencji od podmiotów prawa autorskiego i podkreśla, że faktyczna i całościowa przejrzystość w odniesieniu do utworów i treści chronionych prawem autorskim wykorzystywanych do trenowania modeli AI jest niezbędnym warunkiem wstępnym rozwoju takiego rynku; zaleca w tym kontekście wzmocnienie obowiązków w zakresie egzekwowania przepisów i przejrzystości nałożonych na programistów AI korzystających z takich treści;

21. wzywa Komisję do zbadania, czy istnieje możliwe rozwiązanie zapewniające natychmiastowe, sprawiedliwe i proporcjonalne wynagrodzenie za dotychczasowe wykorzystanie utworów chronionych prawem autorskim przez dostawców modeli i systemów AI ogólnego przeznaczenia w odniesieniu do wykorzystania treści chronionych prawem autorskim lub praw pokrewnych tam, gdzie nie udało się jeszcze stworzyć rynku licencji, przy czym obowiązek ten miałby zastosowanie do czasu wprowadzenia reform przewidzianych w niniejszym sprawozdaniu; sprzeciwia się w związku z tym każdemu wnioskowi dotyczącemu ram opartych na uzyskaniu przez dostawców AI globalnej licencji do celów trenowania ich modeli generatywnej AI w zamian za opłatę ryczałtową; uważa, że wartość treści chronionych prawem autorskim lub prawami pokrewnymi musi być proporcjonalna i ustalana w oparciu o odpowiednie czynniki, w drodze negocjacji w dobrej wierze między podmiotami prawa autorskiego lub ich przedstawicielami a dostawcami AI;

22. zachęca Komisję i EUIPO do koordynowania działań mających na celu upowszechnianie wśród twórców i dostawców AI wiedzy na temat praw autorskich, które to działania mogą obejmować kontrolne listy zgodności, zestawy narzędzi prawnych i technologicznych oraz przewodniki techniczne, a także do szerzenia wiedzy wśród podmiotów prawa autorskiego poprzez dostarczanie im przydatnych i wiarygodnych informacji na temat praw autorskich;

23. z zadowoleniem przyjmuje utworzenie Centrum Wiedzy o Prawie Autorskim przy EUIPO, ponieważ będzie ono odgrywać kluczową rolę w kierowaniu korzystaniem z praw autorskich w dobie generatywnej AI poprzez uświadamianie, propagowanie jasności prawa i sprzyjanie tworzeniu zrównoważonych ram wspierających kreatywność,

innowacje, ochronę kultury i konkurencyjność Europy;

24. wzywa Komisję, aby zaproponowała przyjęcie domniemania wzruszalnego, że w przypadku każdego modelu lub systemu generatywnej AI wprowadzonego do obrotu w UE do celów trenowania, wnioskowania lub generowania wzbogaconego o funkcje wyszukiwania, wykorzystano utwory i inne przedmioty objęte prawem autorskim lub prawami pokrewnymi, jeżeli obowiązki w zakresie przejrzystości określone w niniejszej rezolucji nie zostały w pełni spełnione; zaleca ponadto, aby w przypadku gdy podmiot prawa autorskiego lub reprezentująca go organizacja wygra postępowanie sądowe na podstawie tego domniemania lub na podstawie przedstawionych dowodów, wszelkie uzasadnione i proporcjonalne koszty prawne oraz inne koszty poniesione w związku z dochodzeniem takich praw ponosił – stosownie do przypadku – dostawca modelu lub systemu AI;

25. nalega, by treści wygenerowane w pełni przez AI, które nie spełniają ustalonych kryteriów ochrony prawa autorskiego, nadal nie kwalifikowały się jako chronione prawem autorskim oraz by jasno określono status domeny publicznej takich wytworów;

26. wzywa Komisję do zbadania środków przeciwdziałających naruszaniu praw do zwielokrotniania, publicznego udostępniania i podawania do wiadomości publicznej poprzez wytwarzanie wyników generatywnej AI, pod warunkiem że środki te nie prowadzą do zapobiegania powstawaniu wyników generatywnej AI, które obejmują utwory lub inne przedmioty objęte ochroną nienaruszające prawa autorskiego i praw pokrewnych, w tym do użytku prywatnego, cytowania, krytyki, recenzji, karykatury, parodii i pastiszu oraz niezamierzonego włączenia;

27. wzywa Komisję do zbadania środków mających na celu ochronę osób fizycznych przed rozpowszechnianiem bez zgody zmanipulowanych i generowanych przez AI cyfrowych treści graficznych, dźwiękowych lub wideo, w tym utworów i występów artystów, naśladujących ich cechy osobowe (tzw. deepfake); podkreśla, że dostawcy usług cyfrowych muszą mieć wyraźny obowiązek przeciwdziałania takiemu nielegalnemu wykorzystywaniu prawa osoby fizycznej do własnego ciała, rysów twarzy oraz głosu i praw własności intelektualnej;

28. podkreśla potrzebę jasnego oznakowania treści generowanych wyłącznie przez AI, aby monitorować wdrażanie obowiązków w zakresie przejrzystości przez platformy oferujące treści kreatywne w celu wykrywania i sygnalizowania użytkownikom istnienia treści wygenerowanych przez AI; wzywa Komisję do niezwłocznego wydania unijnego kodeksu postępowania w zakresie oznakowania treści;

29. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej

rezolucji Radzie i Komisji oraz rządom i parlamentom państw członkowskich.